

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, adresas J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614.

Seimo Kultūros komitetui
Kultūros ministerijai
Lietuvos kultūros tarybai

2021-10-21 Nr. S-145

DĖL FESTIVALIO „SKAMBA SKAMBA KANKLIAI“ DALINIO FINANSAVIMO

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG) 2021 spalio 12 d. posėdyje aptarė Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT) 2021 m. spalio 1 d. priimtą sprendimą neįtraukti tarptautinio folkloro festivalio „Skamba skamba kankliai“ (toliau – SKK festivalis) į 2022–2024 m. dalinai finansuojamų tarptautinių renginių sąrašą pagal LKT administruojamą programą „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas“, nors iki šiol SKK festivalis į šį sąrašą būdavo įtraukiamas.

EKG ekspertų nuomone, šis LKT sprendimas kelia pagrįstų abejonų, nes SKK festivalis pilnai atitinka programos „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas“ tikslą – „Lietuvos visuomenei pristatyti, skleisti ir populiarinti aukščiausio meninio ir profesinio lygio Lietuvos ir užsienio šalių meną, užtikrinti jo tęstinumą, skatinti kultūros ir meno raidą Lietuvoje“, taip pat atitinka paraiškų vertinimo kriterijus, iš kurių daugiausia balų (iki 40) skiriama už renginių programų kultūrinę, meninę kokybę. SKK festivalis yra vienintelis Lietuvos festivalis, įtrauktas į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą – jį sudarantys ekspertai pripažino, kad šis nuo 1973 m. Vilniuje organizuojamas didžiausias tarptautinis folkloro festivalis pasižymi itin aukštu meniniu ir profesiniu lygiu, atliko svarbų vaidmenį pasipriešinant nutautinimui sovietmečiu ir iki šiol turi ženklų poveikį visam lietuvių folkloro judėjimui, suburdamas visos Lietuvos folkloro bendruomenę, skleidamas pasaulinėje folkloro tyrėjų ir puoselėtojų bendruomenėje išgrynintas nematerialaus kultūros paveldo apsaugos, plėtros ir sklaidos idėjas. Deja, LKT ekspertai, vertinę šio festivalio paraišką, už kultūrinę ir meninę SKK festivalio kokybę skyrė tik 23 balus (iš galimų 40) – galimai dėl to, kad tarp ekspertų nebuvo nė vieno etninės kultūros žinovo.

Atkreipiame dėmesį, kad programa „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas“ skiriama profesionaliai rengiamų, bet ne vien profesionalaus meno tarptautinių renginių rėmimui, todėl svarbiausio etnokultūrinio festivalio eliminavimas iš šios programos prasilenkia su jos tikslais. EKG pasiekė teiginius, kad SKK festivalio paraiška turėjo būti teikiama ne į šią programą (kurios bendra suma 1 200 000 Eur), o į programą „Strateginis mėgėjų meno renginių finansavimas“ (jos bendra suma tik 203 000 Eur). Primename pastarosios programos tikslą – „įgyvendinti mėgėjų meno renginius, užtikrinančius dainų ir šokių švenčių tradicijos tęstinumą, stiprinančius etnografinių regionų ir kitų savitų Lietuvos vietovių kultūrinį tapatumą, didinančius kultūros prieinamumą ir tradicijų puoselėjimą, skatinančius gyventojų dalyvavimą įvairių sričių mėgėjų meninėje veikloje, gerinančius sociokultūrinę aplinką Lietuvos regionuose“. Taigi ši programa

skirta ne tarptautinių profesionaliai Vilniuje įorganizuojamų renginių gyvendinimui, o mėgėjiškų renginių regionuose įgyvendinimui.

EKGT ekspertai ne kartą pabrėžė, kad etninė kultūra (kuriai labai svarbus profesionalumo savo srityje lygmuo) nepagrįstai tapatinama su mėgėjų menu, kurio svarbiausias požymis yra žemesnio lygmens kompetencija, lyginant tiek su profesionaliuoju menu, tiek su etnine kultūra. Skirtumus lyginant etninę kultūrą su mėgėjų menu ir profesionaliuoju menu EKGT išsamiai apibrėžė LKT užsakymu atliktų *Etninės kultūros srities Proceso ir Projekto kokybės identifikavimo ir vertinimo paslaugų* ataskaitoje (žr. priede), taip pat papildomai pateiktoje ataskaitoje, subendrintoje su paraleliai vykdytų Lietuvos nacionalinio kultūros centro ir dr. V. Tumėno atliktų paslaugų ataskaitomis (žr. bendrą ataskaitą <https://www.ltk.lt/sriciu-apzvalgos/etnine-kultura>). Deja, LKT užsakymu atlikti tyrimai liko tarsi niekam nereikalingi, nes į juos buvo visiškai neatsižvelgta iš naujo tvirtinant beveik nepakeistus projektų vertinimo kriterijus, parenkant ekspertus projektų vertinimui – iš esmės paliekant nuo seno įsitvirtinusių paraiškų teikimo ir vertinimo modelį.

Pabrėžiame, kad LKT nusprendus nebeskirti dalinio finansavimo SSK festivaliui ne tik sustabdoma šio festivalio tolygi raida, bet ir padaroma didžiulė žala visam Lietuvos etninės kultūros laukui, paneigiama viena iš nacionalinių nematerialaus kultūros paveldo vertybių, suabejojant jos verte nepaisant etninės kultūros ekspertų nuomonės. Tuo pačiu Lietuva pažeidžia savo įsipareigojimus užtikrinti nematerialaus kultūros paveldo apsaugą, kuriuos prisiėmė ratifikuodama UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją.

EKGT siūlo iš esmės permąstyti nacionalinėmis vertybėmis pripažintų kultūros reiškinių finansinės apsaugos mechanizmus. EKGT ekspertų įsitikinimu, siekiant užtikrinti į nacionalinį Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įtrauktą kultūros reiškinių apsaugą bei plėtrą reikėtų skirti tikslinį finansavimą ar sukurti kitas jų išsaugojimą užtikrinančias socioekonominės prielaidas.

Prašome Seimo Kultūros komitetą, Kultūros ministeriją ir Lietuvos kultūros tarybą apsvarstyti šį klausimą. Siūlome pakartotinai įvertinti festivalio „Skamba skamba kankliai“ rengėjų paraišką programai „Strateginis tarptautinių renginių finansavimas“ atsižvelgiant į etninės kultūros ekspertų nuomonę, randant galimybių dalinai finansuoti iš LKT lėšų šį festivalį – vienintelį įtrauktą į Lietuvos nacionalinį Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą.

PRIDEDAMA: *Etninės kultūros srities Proceso ir Projekto kokybės identifikavimo ir vertinimo paslaugų* ataskaita, 59 lapai.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

A. Daraškevičienė, +370 605 90 120, el. p. audrone.daraskeviciene@ekgt.lt